

Науковий вісник Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Scientific Messenger of Lviv National University
of Veterinary Medicine and Biotechnologies

ISSN 2519–2701 print
ISSN 2518–1327 online

doi: 10.15421/nvlvet8634
<http://nvlvet.com.ua/>

UDC 061.22:94(477)

**Believing in Ukraine
(Society «Prosvita» has its 150 anniversary)**

M.M. Tymochko

Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv, Ukraine

Article info

Received 30.01.2018
Received in revised form
05.03.2018
Accepted 12.03.2018

Stepan Gzhytskyi National
University of Veterinary Medicine
and Biotechnologies Lviv,
Pekarska Str., 50, Lviv, 79010,
Ukraine.
Tel.: +38-097-376-14-93
E-mail: ukrin@lvet.edu.ua

Tymochko, M.M. (2018). Believing in Ukraine (Society «Prosvita» has its 150 anniversary). Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. 20(86), 182–186. doi: 10.15421/nvlvet8634

«Prosvita (Enlightenment)» is the name for Ukrainian public societies aiming at mass spreading of education, culture and national consciousness among the people, which have functioned on Ukrainian lands and beyond Ukraine since the end of 1868 and up to now. The first «Prosvita» Society was founded in Lviv on December 8, 1868 and became the largest organization in Halychyna and the head organization for other societies which later became independent. The activity of «Prosvita» was regulated by the Statute, changes to which were introduced in case of necessity. The number of members in the first years was not large: 1869 – 100 members, 1870 – 204, 1872 – 145, 1874 – 289. According to the Statute of 1891 «Prosvita» got an opportunity not only to educate the workers and peasants but also to support them economically. The society was gradually becoming all-Ukrainian. By the example of «Prosvita» in Halychyna, «Ruska Besida» emerged in Bukovyna. And after the revolution in Russia in 1905 new societies appeared in East Ukraine. They were headed by outstanding writers, scientists and public men – B. Hrinchenko, Lesya Ukrainka, S. Yefremov, M. Kotsubynskyi, M. Arkas. The Russian government prohibited their activities in some years after their foundation. Instead, in 1912 the reading rooms of «Prosvita» in Halychyna were affiliated with 540 shops, 339 small lending institutions and 121 public pantries. Under the supervision of the Society there were three economic and trade schools. Throughout 1869–1918 «Prosvita» published 477 titles of books in an edition of about 3.5 million copies. In 1939 the «Prosvita» Society numbered 360 thousand members, what made up to 15% of all the adult Ukrainian population, and the network of its reading rooms encompassed 85% of West Ukrainian lands. Throughout 1868–1939 the heads of Lviv «Prosvita» were A. Vakhnianyn, Yu. Lavrivskyi, V. Fedorovych, Yu. Ohonovskyi, Yu. Romanchuk, Ye. Olesnytskyi, P. Ohonovskyi, I. Kyveliuk, M. Halushchynskyi, I. Bryk, Yu. Dzerovych, and the heads of renewed «Prosvita» were R. Ivanychuk, R. Lubkivskyi, Ya. Pitko. The Bolshevik regime that settled in September 1939 in West Ukraine abolished «Prosvita», and thousands of its activists were subjected to repression. After the Bolshevik massacre in 1922 in the East of Ukraine, and in 1939 in the West, the whole burden of «Prosvita» work and book publishing was overtaken by the Ukrainian Diaspora of Europe and America, the great contributions of which we take advantage of until today. The «Prosvita» Society in Ukraine was renewed on June 13, 1988. The Communist authority forbade to hold the foundation meeting of the Shevchenko Association of the Ukrainian Language and in this way provoked the first unsanctioned political meeting, at which the Statute of the Society was adopted. That day became the date of «Prosvita» renewal and the year of 2018 was proclaimed the year of «Prosvita» in Lviv region.

Key words: enslavement, self-organization, statute, Society, education, fee, donations, patron, renewal, state.

**З вірою в Україну
(Товариству «Просвіта» – 150 років)**

M.M. Tymochko

*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького,
м. Львів, Україна*

«Просвіта» – назва українських громадських товариств для масового поширення освіти, культури і національної свідомості серед народу, що діяли з перервами на українських землях і поза межами України з кінця 1868 року і діють донині. Перша «Просвіта» була заснована народовцями у Львові 8 грудня 1868 року і стала згодом наймасовішою організацією Галичини і матірною для багатьох організацій і товариств, котрі пізніше усамостійнилися. Діяльність «Просвіти» регламентувалась статутом, зміни до якого вносились у разі необхідності. Кількість членів у перші роки була невеликою: 1869 – 100, 1870 – 204, 1872 – 245, 1874 – 289. За статутом 1891 р. «Просвіта» отримала змогу займатися не тільки просвітництвом селянства і робітництва, але й економічним їх піднесенням. Гасло «Свій до свого по своє!» зробило корисну справу. Товариство щодалі набувало всеукраїнського характеру. За прикладом галицької «Просвіти» постала «Руська Бесіда» на Буковині, а після революції 1905 року почали виникати товариства й на Східній Україні. Їх очолювали видатні письменники, вчені й громадські діячі – Б.Грінченко, Леся Українка, С. Єфремов, М. Коцюбинський, М. Аркас. Російський уряд заборонив їхню діяльність через кілька років після створення. Головами Львівського товариства «Просвіти» у 1868–1939 рр. були Ю. Лаврівський, В. Федорович, О. Огоновський. Ю. Романчук, Є. Олесницький, П. Огоновський, І. Кивелюк, М. Галуцинський, І. Брик, Ю. Дзерович, а головами відродженої «Просвіти» – Р. Іванчук, Р. Лубківський, Я. Пітко. У 1912 р. при читальнях «Просвіти» існувало 540 крамниць, 339 дрібних позичкових кас і 121 громадська комора. У віданні Товариства було три господарсько-торгові школи. У 1869–1918 рр. «Просвіта» видала 477 назв книжок і метеликів накладом близько 3,5 млн. примірників. На 1939 рік товариство нараховувало у своїх лавах 360 тис. членів, що складало 15 відсотків усього дорослого українського населення, а мережею його філій та читалень було охоплено 85 відсотків західноукраїнських земель. Більшовицький режим, що запанував у Західній Україні у вересні 1939 року, ліквідував «Просвіту», а тисячі її активістів було репресовано. Після більшовицьких погромів у 1922 р. на Сході України, а в 1939 р. на західних землях весь тягар просвітницької праці та книгодрукування взяла на себе українська діаспора Європи та Америки, великими здобутками якої ми користуємось і сьогодні. В Україні Товариство «Просвіта» було відроджене 13 червня 1988 року. Заборона комуністичною владою проводити у Львові установчі збори Товариства української мови імені Т. Шевченка спровокували перший несанкціонований мітинг, на якому було прийнято Статут Товариства. Саме цей день і став датою відновлення Львівської «Просвіти», а 2018 рік оголошено на Львівщині обласною радою Роком «Просвіти», 150-ту річницю заснування якої відзначатиме Україна.

Ключові слова: поневолення, самоорганізація, статут, товариство, освіта, внески, дотації, меценати, відродження, держава.

Вступ

У 60–70-х роках XIX століття Львів опинився в епіцентрі складних суспільно-політичних процесів, що відбувалися не тільки в Галичині, але й на території сучасних Польщі та України загалом.

«Весна народів», як назвали революцію 1848 року в Європі, не принесла свободи поневоленому українському народові, хоча й полегшила життя західним українцям – скасувала панщину і сприяла пробудженню їхньої національної свідомості. Україна, поділена й обкраяна сусідніми могутніми імперіями – Російською та Австрійською, надалі залишалася підневільною, де завойовники послідовно знищували все національне – мову, освіту, історичну пам'ять, національну гідність, церкву, народні звичаї.

Особливо жорстокою була російська деспотія, яка стирала навіть саму назву «Україна», повсюдно замінюючи її на «Малоросія». Але й цього царським сатрапам було замало. Вже були написані і надруковані геніальні твори Тараса Шевченка, коли появився варварський за своєю суттю Валуєвський циркуляр (1863 р.), у якому зазначалось, що «никакого особого малоросійського язика не было, нет и быть не может». Так перекреслювалось природне право кожного народу на самостійне існування й майбутнє.

І все ж таки Австрійська монархія після революції 1848 року поступово ставала ліберальнішою. Конституційно проголошена рівноправність народів імперії надавала право розвивати власні національні культури, а «Закон про товариства», прийнятий у 1867 році, давав можливість створювати громадські інституції, базовані на національних принципах. Тому саме тут, на західних українських землях, виникла громадська організація, яка поставила своїм завданням масове поширення освіти і національної свідомості серед пригнобленого трудового люду. У такий спосіб знесилена нація обирала нову форму боротьби за незалежність – змінювала зброю на освіту.

І. Виникнення і діяльність товариства «Просвіта» (1868–1944) Поштовхом до створення товариства «Просвіта» стали публікації о.Степана Качали, декана з Тернопільщини, який активно пропагував потребу заснування нової просвітницької організації на противагу діячам-москвофілам, які виразно тяжіли до Росії і яким українська національна ідея була завжди ворожою.

Заклик о. С. Качали підтримала народовецька та студентська молодь, і вже на початку 1868 року було утворено підготовчий комітет, до якого увійшли професори гімназії й учительської семінарії, державні службовці, студенти.

Галицьке намісництво, в якому домінували поляки, відкинуло статут організації, але 2 вересня 1868 року все-таки він був затверджений віденським міністерством внутрішніх справ. Установчі збори товариства були призначені на грудень. Восьме грудня 1868 року за григоріанським календарем випало на вівторок – свято Непорочного зачаття Пресвятої Богородиці для римо-католиків. Тому це був вихідний день для державних службовців, студентів та учнів гімназій, але й одночасно вільний від обов'язкової недільної служби для греко-католицьких священників. Москвофіли, як і слід було сподіватися, не надали Народний дім у Львові для проведення установчих зборів – і тому перший загальний збір «Просвіти» відбувся в залі міської стрільниці при вул. Курковій (тепер вул. М. Лисенка, 23) у Львові. На збори прибуло 65 осіб, серед яких 64 львів'янина і лише один представник з провінції – греко-католицький священник Йосип Заячківський, парох с. Лоп'янки поблизу Долини на Івано-Франківщині. Причина самозрозуміла: більшість діячів українського відродження 40–50-х років XIX століття, не витримавши тиску австрійського поліційного державного апарату і спротиву польської шляхти, змінили свої політичні погляди або відійшли від громадського життя. (Яскравим прикладом цього може бути подальша суспільна позиція

двох членів «Руської Трійці» – Івана Вагилевича та Якова Головацького).

Саме того дня, 8 грудня 1868 року, було засновано наймасовішу організацію українців Галичини, яка стала матірньою для багатьох організацій і товариств, котрі згодом усамостійнилися, поширила свою діяльність на всю Україну й далеко за її межі. Заснування «Просвіти» було відзначено як велику перемогу народського руху в політичному житті Галичини. Її вітали чеські, сербські та словацькі організації, і лише московфільська газета «Слово» назвала це польською інтригою.

До першого керівного органу «Просвіти» обрано професорів гімназій та учительської семінарії Олександра Борковського, Омеляна Огоновського, Юліяна Романчука, Омеляна Партацького, службовців Михайла Коссака і Корнила Сушкевича, докторанта права Михайла Михалюка, художника й письменника Корнила Устияновича, студента університету Івана Комарницького. Першим головою товариства було обрано 27-річного Анатолія Вахнянина, молодого, але відомого музиканта, диригента та письменника, голову організаційного комітету. Майже всі члени першого керівного органу товариства відіграли важливу роль не лише в «Просвіті», але й згодом у суспільно-політичному та освітньо-культурному житті України.

Діяльність «Просвіти» регламентувалась статутом товариства, зміни в котрій вносилися в разі необхідності. За першим статутом «Просвіта» була одноступеневою науково-просвітницькою організацією, але просвітницька діяльність з майже поголовно неграмотним народом не була в ньому передбачена. Обмеженість товариства зумовлювалась також високим вступним (4 крони) та щомісячним (1,04 крони) внесками. (Зауважимо, що, наприклад, віця коштувала 2 крони). Стало очевидним, що засновники товариства розраховували лише на заможну інтелігенцію, тому кількість членів у перші роки була невеликою: 1869 – 100, 1870 – 204, 1872 – 145, 1874 – 289.

Вже через два роки було прийнято другий Статут Товариства, за яким «Просвіта» могла розповсюджувати свою діяльність на райони, знизила вступні внески до 2 крон, а щомісячні – до 0,5 крони. Члени товариства, крім того, могли одержувати два примірники кожного видання «Просвіти» за половину номінальної вартості. Великою матеріальною та моральною підтримкою для товариства стала допомога від держави (2 тис. крон) на видання книжок, яка надійшла завдяки старанням віце-маршала Галицького сейму Юліяна Лаврівського і стала щорічною.

Складними проблемами, які розв'язувала «Просвіта» у книговидавничій праві, були тематика видань, норми правопису, популярний стиль викладу матеріалу.

Першого успіху домоглася «Просвіта» завдяки О.Партицькому, який уклав в 1869 році «Читанку для сільських людей» під назвою «Зоря» (тираж 2000 прим.), що була розпродана упродовж двох тижнів. Такий же успіх мала книжка о. С.Качали «Що нас губить, а що нам допомогти може?», яка перевидавалася тричі загальним тиражем 9 тисяч примірників. У ній автор розмірковував про згубний вплив пияцтва, пот-

ребу організації громадського життя, створення кас взаємодопомоги і громадських комор. Оскільки на початках своєї діяльності «Просвіта» не мала власної книгарні, то продаж книжок здійснювали самі члени товариства або вони розсилалися поштою усім її членам. Це й була основна форма розповсюдження аж до 1914 року. Розсилати свої видання «Просвіта» намагалася також за межі Галичини, передусім на Велику Україну, Буковину, Закарпаття, в усі регіони компактного проживання українців.

Великі заслуги товариство «Просвіта» мало у виданні підручників, що згодом переходить до Наукового товариства ім. Т.Шевченка; у розв'язанні шкільних та педагогічних проблем, вирішення яких перебирає «Руське педагогічне товариство» (пізніше «Українське педагогічне товариство»); у відкритті українських гімназій, у запровадженні української мови як мови навчання.

II. Економічна діяльність товариства. Після схвалення нового статуту (1891 р.) «Просвіта» отримала змогу займатися не тільки просвітництвом селянства і робітництва, але й економічним їх піднесенням. Зі вступом у дію четвертого статуту Товариство стає триступеневою організацією: Головний Відділ (Централа) у Львові – районні відділи (філії) – читальні. І хоч перша філія була створена в с. Бортники (біля Ходорова) на Львівщині ще у 1875 році, але до 1891 року їх було лише п'ять (Тернопіль, Коломия, Станіславів, Золочів), тоді яку 1900 році – 23, у 1910 р. – 61, 1930 р. – 87. Тому поряд з просвітницькою роботою «Просвіта» розгорнула тоді широку економічну діяльність, засновуючи при читальнях крамниці, ощадно-позичкові каси, кооперативи, молочарні, громадські комори, закладаючи дослідні поля зі штучними добривами, кормовими рослинами і новими сортами зерна. Клич «Свій – до свого по своє!» зробив свою корисну справу.

Вже у 1895 р. «Просвіта» придбала за 260 тис. крон власний будинок на площі Ринок, ч. 10 у Львові, в якому знайшли притулок й інші українські організації. Купівлю підтримали кияни, передавши через професора Михайла Грушевського 3000 крон.

З ініціативи просвітянських діячів отців Томи та Юліяна Дуткевичів у березні 1899 року відбулися установчі збори товариства «Сільський Господар», яке згодом під керівництвом доктора С.Олесницького перебало від «Просвіти» (1909 р.) всю сільськогосподарську працю на себе. У 1913 році «Сільський Господар» нараховував 88 філій, 1325 сільських товариств і 32 тисячі членів.

Справжнім торжеством українства став Просвітньо-економічний конгрес з нагоди 40-ліття «Просвіти», проведений в лютому 1909 року у Львові.

При читальнях «Просвіти» у 1912 р. існувало 540 крамниць, 339 позичкових кас і 121 громадська комора. За 1869–1918 роки товариство видало 348 популярних книжечок накладом близько 3 млн. примірників. Окремими серіями виходили «Руська письменність», «Господарська бібліотека», «Науково-популярна бібліотека», а також періодичні видання «Просвітні листки», «Письма з «Просвіти». Завдяки діяльності това-

риства кількість неграмотного українського населення на початку ХХ ст. зменшилася на 16 відсотків.

У віданні «Просвіти» були й школи, створені нею: Торгова школа «Просвіти» у Львові (1911 р.), Жіноча школа господарства в Угерцях Винявських (1912 р.), Господарська школа «Просвіти» в Миловані на Станіславщині (1912 р.). Крім того, Товариство давало стипендії для навчання і стажування в Європі, котрі отримували коло 40 осіб.

Редакторами видань «Просвіти» були видатні особистості: О. Партицький, В. Шашкевич, Ю. Целевич, Ю. Федькович, І. Франко, А. Вахнянин, В. Лукич-Левицький, П. Огоновський, К. Паньківський, які багато зробили для популярності її видань. У 30-х роках ХХ ст. їх справу продовжували Д. Дорошенко, О. Терлецький, І. Раковський, Ф. Федорців, С. Шах, В. Мудрий, В. Сімович та інші.

Джерелами прибутків товариства були членські внески (близько 30%), пожертви громадян, крайові та державні дотації, прибутки від власних інституцій. У 1936–1939 роках Товариство нараховувало у своїх лавах 360 тис. членів, що складало 15 відсотків усього дорослого українського населення. Бібліотеками «Просвіти» користувалося 3 млн. 500 тис. читачів. Прибутки товариства на 50–60 тисяч злотих перевищували видатки.

Авторитет і широту діяльності «Просвіти» засвідчує той факт, що перед Другою світовою війною мережею її філій та читалень було охоплено 85% західноукраїнських земель.

Головами львівської «Просвіти» були видатні галицькі політики, громадські та культурні діячі, вчені, господарники: Анатоль Вахнянин (1868–1870), Юліян Лаврівський, Володислав Федорович, Омелян Огоновський, Юліян Романчук, Євген Олесницький, Петро Огоновський, Іван Кивелюк, Михайло Галуцинський, Іван Брик, Юліян Дзерович.

До розвою «Просвіти» багато спричинилися її меценати: о.С.Качала, В. Федорович (24 тис.крон), граф М.Тишкевич, митрополит Андрей Шептицький, о. С. Новосад (120 тис.крон на стипендії для молоді середніх шкіл), о.І.Залуцький, С. Дубровський, М. Малецький (заповів маєток в Угерцях Винявських).

III. «Просвіта» за межами Галичини. Отже, Товариство «Просвіта» щораз більше набувало всеукраїнського характеру. За прикладом галицької «Просвіти» постала «Руська Бесіда» на Буковині, хоч від часу заснування товариства погляди галицьких просвітян були звернені передусім на Велику Україну, але царський уряд настільки боявся проникнення національно-демократичних ідей з Галичини, що департамент поліції в 1892 році видав таємний циркуляр, який забороняв в'їзд до імперії І. Франку, М. Павлику, І. Белею, у 1898 р. – В. Гнатюку та його друзям, щоб не могло бути «встановлення стосунків з київськими студентами в справі як соціальної, так і української пропаганди». Тому справжні освітні організації «Просвіти» через утиски і заборони виникли у Східній Україні лише після революції 1905 року. Перше таке товариство було засноване в Катеринославі (8 жовтня 1905 р.), пізніше в Одесі, Києві, Кам'янці-

Подільському, Житомирі, Чернігові, Миколаєві, на Кубані, Далекому Сході, Кавказі (Баку).

Керівництво «Просвіти» очолювали там видатні письменники, вчені, громадські діячі: головою київської «Просвіти» був обраний Борис Грінченко, заступником – Леся Українка, членами – С. Сфремов, В. Винниченко, Л. Яновська, С. Русова, головою чернігівської – Михайло Коцюбинський, головою миколаївської – Микола Аркас. На жаль, проіснували ці товариства коротко, бо царський уряд заборонив їхню діяльність через кілька років після створення.

Важкий матеріальний стан українців, передусім Галичини та Буковини, призвів до масової еміграції ще в другій половині ХІХ століття в Америку та Канаду, згодом до Аргентини, Бразилії, Парагваю, Уругваю, країн Центральної Європи, де також виникали товариства «Просвіта». Коли в Україні після більшовицьких погромів діяльність «Просвіти» стала неможливою, весь тягар просвітницької праці та книгодрукування взяла на себе українська діаспора, великими здобутками якої користуємося нині усі.

IV. Ліквідація «Просвіти». Більшовицький режим, що запанував у Західній Україні внаслідок договору Молотова-Ріббентропа, не пробачив «Просвіти» її виняткової ролі у зміні світогляду людей, котрі ставали свідомими українцями, і вже восени 1939 року ліквідував Товариство «Просвіта».

Тисячі активістів і діячів «Просвіти» було ув'язнено в тюрмах України, заслано в концтабори велетенського ГУЛАГу, вислано в сибірську тайгу та степи Казахстану, розстріляно влітку 1941 року в підвалах катівень НКВД. Репресії щодо вцілілих просвітян продовжувались і після закінчення Другої світової війни, включаючи тепер і Закарпаття. У 1946 році помер за невідомих обставин на засланні Августин Волошин, провідний культурний і громадсько-політичний діяч Закарпаття, президент Карпатської України, засновник товариства «Просвіти» в Ужгороді (1920 р.), яке стало центром українського життя краю.

Величезною втратою для української культури стало знищення більшовиками величезної кількості українських книжок, рукописів, стародруків, незалежно від ідейного спрямування, бо знищувалися навіть медичні та господарські порадики. Очевидно, тут бралося до уваги лише одне – українська мова.

Нацистська окупаційна влада, після проголошення 30 червня 1941 року Акта про відродження Української держави, заарештувала новостворений уряд в приміщенні «Просвіти», так само швидко ліквідувала всі спроби політичного й культурного життя, як і попередня більшовицька.

Здавалося, що комуністичні ідеологи за майже півстоліття зробили все можливе, щоб викреслити з історичної пам'яті українців постать жінки із зорею над чолом і зі смолоскипом науки та освіти в руці – символом матірньої «Просвіти». Та ще жоден тиран не придумав вічної деспотії, як і вчені – вічного двигуна.

V. Відродження Товариства «Просвіта» в Україні. Кінець 80-х років двадцятого століття загострив кризу комуністичної системи. На жаль, крах політичної системи потягнув за собою й економічне банкрут-

ство. Вже на початку 1988 року почали з'являтися в Україні невеликі «неформальні організації», які обережно діяли на ґрунті українського національного відродження. Магічно впливали на українців приклад польської «Солідарності» та зародження народних фронтів у Прибалтиці.

Найболючішою проблемою того часу в Україні був упосліджений стан української мови, яку брутально витісняли із суспільного життя. Вона втрачала свої останні позиції в освіті, науці, вищій школі, на радіо і телебаченні. Ініціативу на її захист взяла на себе львівська та київська інтелігенція, зокрема технічна. Саме інженер Львівського ВО «Кінескоп» Ігор Мельник склав проект статуту майбутнього Товариства рідної мови імені Т. Шевченка і звернувся до багатьох людей та організацій за підтримкою. Попередню згоду очолити товариство дав відомий письменник Роман Іваничук. Заборона комуністичною владою проводити заплановані на 13 червня 1988 року установчі збори спровокувала перший в Україні політичний мітинг, опозиційний до існуючого режиму. Цей день і став днем відновлення Товариства «Просвіта».

Вже на 8 липня 1989 р. Львівська обласна організація Товариства мала 247 осередків і близько 30 тис. членів, а станом на 8 вересня 1990 р. 31 міське і районне об'єднання мало 1141 осередок, у яких налічувалось майже 77,8 тис. членів. Члени Товариства брали активну участь у всіх акціях і заходах під час ГКЧП у 1991 році, Помаранчевій революції 2004 року, у Революції Гідності 2013–14 рр., допомагали і допомагають Збройним силам України, громадським організаціям сходу і півдня України.

Саме цього дня Львів масово пробудився до боротьби за рідну мову, демократичні зміни, відродження національної культури, повернення власної історичної пам'яті. Фактично розпочався новий мирний етап змагань за волю України, який завершився проголошенням державної незалежності 24 серпня 1991 року.

Просвітяни всієї України гордяться сьогодні тим, що у всенародному велетенському здвигу за свободу є також вагома частка їхньої праці, праці як минулих поколінь, так і нині сущих.

Нинішня «Просвіта» діє в інших умовах, хоча багато з тих завдань, котрі ставили просвітяни в минулому, є актуальними й тепер, але це тема окремої розмови.

Україна як держава твердо обрала свій магістральний шлях – це курс на Європу, європейські цінності та її життєві стандарти. На будівництві цієї дороги до Європи своє гідне місце повинна знайти й «Просвіта».

2018 рік оголошено Львівської обласною радою Роком «Просвіти», 150-ту річницю заснування якої відзначатиме Україна.

References

- Ivanychuk, R., Komarynets, T., Melnyk, I., & Serediak, A. (1993). *Narys istorii «Prosvity»*. Lviv-Krakiv-Paryzh: Prosvita (Popul. entsyklopediia «Prosvity»; ch. 1) (in Ukrainian).
- Kachor, A. (1960). *Rol «Prosvity» v ekonomichnomu rozvytku Zakhidnoi Ukrainy*. Vinnipeh (in Ukrainian).
- Isaievych, Ya., Lytvyn, M., & Steblyi, F. (2007). *Istoriia Lvova. U trokh tomakh*. Lviv: Tsentr Yevropy (in Ukrainian).
- Tvorydlo, M. (1928). *Ekonomichna diialnist «Prosvity»*. *Kalendar-almanakh «Prosvity»*. Lviv, 106–130 (in Ukrainian).
- Pashuk, V. (2009). *Na storozhi natsionalnoi nezalezhnosti i sobornosti Ukrainy*. *Visnyk NTSh*. Chyslo 41, 14–17 (in Ukrainian).
- Kovba, Zh. (1993). «Prosvita» – svitlo, znannia, dobro i volia ukrainskoho narodu. Drohobych: Vydavnycha firma «Vidrodzhennia» (in Ukrainian).
- Slipushko, O.M. (2008). *Ukraina. Entsyklopedychnyi slovnyk*. K.: Akontii (in Ukrainian).